

Márton, a foltozóvarga

Mesélő: Volt egyszer egy kisváros, ott lakott egy foltozóvarga. Martin Avdeics becsületes nevén. Jó mestere volt a szakmájának, az árait sem szabta túl magasra, így alig volt a városban olyan lábbeli, amit fel ne ismert volna.

(Márton ül a munkaasztalánál és dolgozgat, közben fel-fel néz az ablakra)

Márton: Aha, Koszka úr, meg a felesége. *(elsétálnak Márton műhelye előtt)*
Ah, ez Vlagyimir!

(Vlagyimir jókedvűen belép Márton műhelyébe)

Vlagyimir: Adjon az Isten jó napot!

Márton: Vlagyimir! Ezt a meglepetést!

Vlagyimir: Miért? Kit vártál? Szent Miklóst személyesen?

Márton: Nem. Őt nem vártam, de téged is elküldelek, ha nem rázod le csizmádról a havat!

Vlagyimir: Jól van, jól van.

Márton: És csukd be az ajtót! Na most mondd, mi járatban vagy barátom?

Vlagyimir: Nem magam miatt jöttem, hanem a város ügyében. Gondoltam megkérdezlek nincs-e kedved részt venni az erdei ünnepeken? Fát gyűjtenénk, tüzet raknánk, utána eljárunk néhányat a régi táncok közül; ahogy annak idején. Mit szólsz hozzá barátom?

Márton: Azt, hogy nem megyek. Öreg vagyok én már ehhez, én itthon maradok és dolgozom.

Vlagyimir: Öreg vagy, azt mondod? Ugyan eredj már cimbora, hiszen nálam is fiatalabb vagy! Én meg úgy érzem magam, mint egy csaholó kölyökkutya.

Márton: Vlagyimir, lehet, hogy te fiatalnak érzed magad, én azonban nem. Veled jól bánt a sors, engem viszont nem kényeztetett. Én inkább ehhez a kopott cipőhöz vagyok hasonlatos. Folt hátán folt, egyik toldás a másikat éri. Nem húzza ez már sokáig, nem ám, ahogy én sem.

Vlagyimir: De a gyerekek, a fiatalok, rájuk nem gondolsz?

Márton: Nem. Mi dolgom velük?

Vlagyimir: Jól van, legyen, ahogy akarsz. De pár nap múlva megint eljövök, hátha addig meggondolod magad. Jó?

Márton: Amit mondtam, megmondtam. Nem másítom meg a szavam. Menj! Isten áldjon!

Vlagyimir: Jól van cimbora, megyek. Minden jót!

Márton: Csukd be az ajtót, hideg van!

(Márton dolgozik, majd gyertyát gyújt, kezébe veszi a kislejtő és elkezd sírni, közben feltekint a feleségét és kislejtőjét ábrázoló képekre)

Mesélő: Szegény Márton, úgy érezte nincs miért élnie tovább. Igaz, ott volt a munkája, de az is egyre inkább nehezebbre esett. A keze remegett és a látása is napról napra gyengült. Ifjú korában életét a családjának szentelte. Még inas volt, amikor fiatal felesége a másvilágra költözött. Itt hagyva apja gondjaira egy aprócska fiút. Mártonnak nagy öröme telt a gyermekben, ám amint az felcseperedett, és elérte a kort, amikor apjának támasza lehetett volna, alattomos láz lett úrrá rajta, és elvitte őt is az anyja után. Márton szíve megtelt keserúséggel, és fájdalmában az Urat okolta, amiért megfosztotta őt szeretteitől. Azt kívánta, bárcsak meghalna ő is.

*(leül az asztalhoz és bort iszik; jön a **Kisegér** és elkergeti)*

Márton: Hé, mész onnan!

(majd egyre többet iszik, és elalszik az asztalon, feldönti az üveget este lett másnap reggel: Márton dolgozik)

Mesélő: Márton életében észrevétlenül múltak a napok. Egyik elszállt a másik után. Csak egy dologhoz maradt hű, és ez a munkája volt.

(kopognak)

Márton: Nyitom már, nyitom!

(az ajtóban egy szerzetes áll)

Márton: Ó, szent életű zarándok, mi járatban errefelé?

Zarándok: Azt mondták az emberek, hogy e mögött az ajtó mögött egy csodálatos varga lakik.

Márton: Hát vargának varga, ha nem is csodálatos. De kerülj beljebb, tessék, tessék. Miféle javításra lenne szükséged? Sarkaljam meg a cipődet, vagy új talp kellene?

Zarándok: Szeretném, ha újból bekötnéd a mi Urunk Szentírását! Kissé megkopott.

Márton: Igazán megtisztelő, hogy hozzám fordulsz, de nálam ez a könyv nem lesz jó helyen. Mi ketten a mennyei Atyával nem értjük egymás szavát. Vidd ezt az értékes könyvet egy jámborabb életű emberhez.

Zarándok: Itt van a legjobb helyen, én tudom. De mondd csak, miért nem értitek egymás szavát, te meg az Úr?

Márton: Én már semmit sem remélek, semmire sem vágyom. Nem kérek mást a jó Istentől, csak, hogy szólítson magához minél előbb.

Zarándok: Talán azért vagy ilyen keserű Márton testvérem, mert egyedül csak magadnak élsz.

Márton: Mi van még, amiért élni lehet?

Zarándok: Isten nevében Istenért. Tőle kaptad az életet, érte kell hát hogy élj! Olvasd el ezt a könyvet, talán segítségedre lesz. Nekem most indulnom kell. Bizony hosszú út áll előttem. Minden jót Márton! Egy hét múlva ismét eljövök a könyvemért. Isten áldjon.

Márton: Téged is zarándok, és köszönöm!

*(dolgozik, a könyv nyitva az asztalon, gyertya ég mellette; a **Kisegér** odamegy és szorgolhatja a könyvet, Márton észreveszi)*

Márton: Mész onnan, takarodj, takarodj! Te szégyentelen, te!

(leül olvasni)

Mesélő: A könyv ott feküdt az asztalon, és Márton úgy érezte, hogy hívogatják a betűk. Elolvasta a gazdag kereskedő történetét, aki vendégségbe hívta házához az Urat; de nem volt hozzá egyetlen szívélyes szava sem.

Márton: Az a mihaszna kereskedő! Miféle ember az ilyen? Miféle? Hát olyan, mint én. Ő is csak magára gondolt, és a vendégével nem törődött egyáltalán. Pedig ki is volt a vendége? Maga az Úr személyesen! Ha engem meglátogatna az Úr, vajon így viselkednék magam is? Nem. Ha hozzám vendégségbe jönne, én a legnagyobb szeretettel fogadnám az Urat.

(elalszik)

Úr hangja: Márton! Márton!

Márton: Ki szólít?

Úr hangja: Figyeld az utcát holnap, mert eljövök hozzád.

(másnap reggel: Márton vidáman dolgozik, és mindig nézi az ablakon át az utcát

...jön az utcaseprő, és söpröget)

Márton: Ej, az öregség úgy látszik, elvette az eszemet. Sztyepán tisztogatja az ajtóm előtt a járdát, én meg már azt hiszem, az Úr jött el hozzám látogatóba. Bolondos vénember, az vagyok, bizony az.

(tüsszög kint az utcaseprő, Márton kimegy és behívja)

Márton: Gyere be! Gyere, siess! Melegedj meg egy kicsit a tűznél. Átfagytal ebben a nagy hidegben.

Utcaseprő: Köszönöm. A jó Isten áldjon meg érte. Bizony a csontjaim is fájnak.

(teáznak)

Utcaseprő: Nincs ennél jobb; egy csésze forró tea.

Márton: Van itt még! Töltök szívesen, ha kérsz.

Utcaseprő: Megköszönöm. Bevallom, jól esne még.

(Márton kifelé nézeget)

Utcaseprő: Vársz valakit Márton mester?

Márton: Hogy várok-e? Nem én, vagyis szégyellem elmondani neked. Nem várok én senkit Sztyepán, ugyan, kit is várhatnék? Csak tudod az úgy volt, hogy egy hang tegnap éjjel azt súgta, ma eljön hozzám az Úr, és meglátogat engem, itt, a kis műhelyemben. Nem tudom azóta sem kiverni a fejemből.

Utcaseprő: Szóval azért nézed az ablakot egyre? Még rólam is azt hitted?

Márton: Persze, azért... bizony azt hittem, hogy...

Utcaseprő: Még, hogy én lennék az? Hát ez remek!

Márton: Na, most mondd meg...

(nevetgélnek)

Utcaseprő: Köszönöm Márton! Testem-lelkem elláttad minden jóval.

Márton: Örömmel tettem barátom. Boldog vagyok, hogy vendégül láthattalak.

Utcaseprő: Minden jót!

Márton: Neked is! És, ha erre jársz, ne felejts el bekopogni! Hallod?

(dolgozik, de közben mindig felnéz az ablakra)

(gyereksírás hallatszik, kinéz az ablakon és meglát egy szegény asszonyt a kisbabájával, kimegy és behívja)

Márton: Istenem, Istenem! Szerencsétlen asszony, szerencsétlen.

Kedveském! Hallja, kedveském! Kerüljön beljebb! Odabent könnyebben tisztába teheti a kicsit.

Erre tessék, erre. Ne törődjön a hóval kedveském, majd feltörlöm később, úgyis pocsétás lesz megint. Húzódjon a kályha mellé, melegedjen egy kicsit, addig én elringatom ezt az apróságot. Érték hozzá, volt nekem is gyermekem.

Asszony: Igazán köszönöm.

Márton: *(a kisbabához)* Csicsija babája, melegszik a mamája.

(az asszonyhoz) Csak ilyen vékonyan ebben a kopogós hidegben?

Asszony: Igen. Beadtam a zálogházba ma reggel a kendőmet.

(Márton odamegy a fogashoz és leemeli a felesége kendőjét, majd az asszony vállára teríti)

Márton: Fogadd ezt el tőlem; édes lányom ebben biztos nem fogsz fájni.

Asszony: A jó Isten áldja meg a jóságáért apó. Csakis ő lehetett, aki az ablakhoz irányította lépteit. Ha nem segít, elpusztul szegény kicsikém.

Márton: Úgy van, nem véletlen, hogy ma annyiszor téved az ablakra a tekintetem.

Asszony: *(megpusztilja Mártont)* Köszönöm. Isten áldjon!

Márton: Isten áldjon téged is lányom!

(kikíséri az asszonyt, és mire visszajön, a Kisegér ott várja)

Márton: Hát te Kisegér? Elsöpörtem az orrod elől az utolsó morzsát is?

Kisegér: bólogat

Márton: Na várj! Így... Tessék, ez a tied.

(enni ad a Kisegérnek, amit ő gyorsan elvisz, és Márton jót derül rajta)

(kinéz az ablakon: jön egy anyó egy kosár almával és egy batyuval – egy fiú elsiet mellette és közben kiemeli a kosárból egy almát, amit az anyó észrevesz)

Anyó: Miben sántikálsz, te csibész? *(elkapja a fiú karját)*

Fiú: Na, engedjen el!

Anyó: Teszed vissza azt az almát, de azonnal! *(veszekednek)*

(Márton bentről figyel)

Márton: Ejnye, ejnye, ezt bizony nem kellene. *(kimegy)*

Fiú: Nem csináltam semmit. Visszatettem azt az almát, nem loptam.

Anyó: Ki nyúlkaált a kosárban?

Márton: Hagyd azt a gyereket anyó, ne bánts!d!

Anyó: Mi az, hogy ne bántsam? Pálcát érdemelne! El kell látni jól a baját!

Márton: Ugyan anyó, ha őt megpálcáznád egy alma miatt, nekünk ugyan milyen büntetés járna? Ha?

Anyó: Hát, talán igazad van Márton. De nagyon elkanászodtak mostanában, ezt el kell ismerned.

Márton: Ha így van, nekünk öregeknek kell jó útra terelni őket. Itt van ni, tessék. *(odaad a fiúnak egy almát)*

És most kérj bocsánatot az anyótól, nagyon megbántottad.

Fiú: Én, bocsánatot kérek.

Anyó: Jól van, de most már sietnem kell. Mindjárt besötétedik.

Fiú: Tessék várni, majd segítek. *(felemeli a batyut)*

Anyó: Ó, csak ne olyan hevesen fiatalember, kint lakom az erdő szélén. Nagyon messze innen.

Fiú: Annál jobb! Én is arra megyek, ott lakom a híd tövében.

Anyó: A Levickó hídra gondolsz fiacskám?

(lassan távolodnak)

Fiú: Arra bizony. Megmutatom, hol szoktam csúszkálni.

Anyó: Érdekes, én is ott játszottam kislány koromban.

(elmennek, Márton visszamegy a műhelyébe; dolgozgat, de mindig az ablakot nézi; Kisegér is előjön és várakozóan ül; közben jön a lámpagyújtogató; Márton a Kisegérnek mondja:)

Márton: Csak a lámpagyújtogató, nem az, akit mi várunk.

(Kisegér szomorúan néz; Márton tovább dolgozgat; majd gyertyát gyújt és leül olvasni a Szentírást; megszólal az Úr hangja:)

Úr hangja: Márton! Márton! Nem ismersz meg engem?

Márton: Ki vagy? Beszélj!

megjelenik az utcaseprő: Én vagyok az!

utána az asszony a kisbabával: Én vagyok az!

majd az anyóka a fiúval (együtt): Én vagyok az!

(Márton megérti mi történt, boldogan mosolyog, majd hangosan olvas a Szentírásból)

Márton: „Bármilyen is legyen, amit értük teszel, mindegy milyen kevés, amire képes leszel; legyen bár ismerős, vagy idegen akit szeretsz; emlékezz, mindez, az én nevemben lesz.”

(meglátja, hogy Vlagyimir elmegy az ablak előtt; elkezd öltözködni)

Márton: Vlagyimir, Vlagyimir, várj meg!
Jaj Istenem, hova lett a kucsmám?

(Kisegér odaviszi)

Márton: Hahó, megvan! Köszönöm kis barátom, köszönöm!

(kimegy az utcára)

Márton: Vlagyimir! Ne siess úgy, várj, megyek én is veled.

Vlagyimir: Ó, cimbora, végre! Látod, nem kellett volna eddig várni.

Márton: Megyek veled. Bemutatjuk a fiataloknak a régi táncokat. *(pár lépést táncol)* Pam-pam-pam. Mint két csaholó kölyökkutya. Igaz Vlagyimir?

Vlagyimir: Mint két csaholó kölyökkutya. Gyere.

(ölelgetik egymást)

Márton: Na, pacsi-pacsi.